

Partnerskapsprojekt: Miljöaspekter på begravningsverksamheten

7 september 2010

- *Introduktion till Partnerskapsprojektet* Helena Karlén, SLU Alnarp
- *Energianalys av gravstenstillverkning* Lilly Kristensen, trädgårdsingenjör
- *LOD på kyrkogårdar* Patrik Svensson, landskapsingenjör

Varför finns detta Partnerskapsprojekt?

Ökad miljömedvetenhet!

Global uppvärmning (orsaker och konsekvenser)

Samhället ställer krav

- 16 nationella miljömål
- Miljöbalken

Marknaden ställer krav

- miljöledningssystem (ISO 14001, EMAS, miljödiplomering...)
- LCA- livscykelbedömningar

Hållbar utveckling

FN-konferensen i Rio de Janeiro 1992

”En samhällsutveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”

(Definitionen, Brundtlandkonventionen, 1987)

Miljömässig hållbarhet

Social hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet

Miljöproblem, varför de uppkommer och hur de kan åtgärdas

- Växthuseffekt och klimatgaser (ej växthusgaser)
- Försurning
- Övergödning och algblomning
- Luft och buller
- Giftiga metaller
- Organiska miljögifter
- Främmande organismer (invasiva arter, GMO)
- Biologisk "enfald"
- Överuttag av naturresurser
- Exploatering av mark
- Avfall

Systematiskt miljöarbete

Miljöledningssystem -ISO 14001, EMAS

PDCA-cykeln och ständig förbättring- arbetssättet

Miljöpolicy- vägledande principer

Betydande miljöaspekter

Miljömål

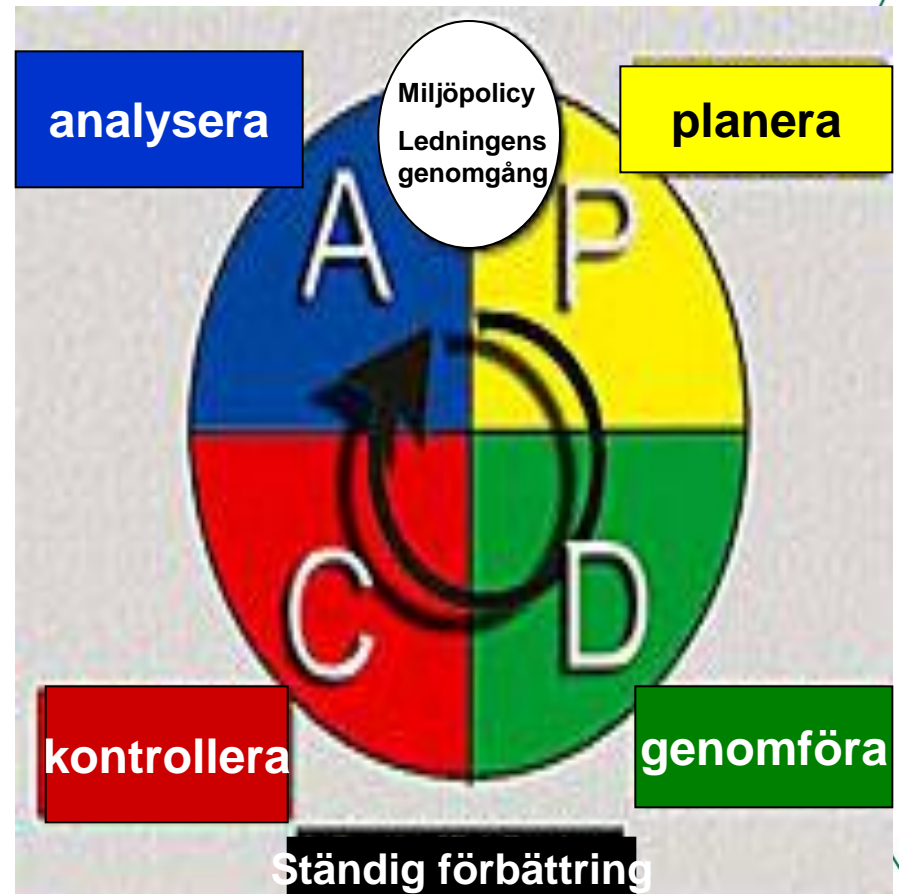
Revision

Certifiering och miljödiplom

LCA (Life Cycle Assessment)- livscykelanalys/-bedömning,
”från berg till gravsten till.....?”

Ständig förbättring och PDCA

1. På vilka sätt påverkar verksamheten miljön?
2. Vilka krav ställs från olika intressenter?
3. Hur prioritera och föreslå åtgärder?

Svenska kyrkan och hållbar utveckling

www.svenskakyrkan.se

Här är du: [Handlingsplan för hållbar utveckling](#) / Miljövision och miljöpolicy

› Startside för Hållbar utveckling

› Senast uppdaterat

› Teologi

› **Handlingsplan för hållbar utveckling**

› Miljödiplomering

› Ljussteget

› VisVardi

› Etik och energi

› Klimaträttvisa

› **Miljövision och miljöpolicy**

› Hela bygden ska bli hållbar

Miljövision och miljöpolicy

Här har vi samlat exempel på miljövisioner, måldokument och policydokument från församlingar och samfälligheter.

Dessa exempel är tänkta som stöd och inspiration för ert arbete med liknande riktlinjer. Sådant arbete är dessutom något man gör kontinuerligt så även dessa exempel kan ha hunnit bli inaktuella. Vi hoppas ändå de ska kunna vara en hjälp i ert arbete.

Ladda ned

[Miljöpolicy Borås kyrkliga samfällighet](#)

[Miljöpolicy Växjö stift](#)

[Måldokument för Caroli församlings miljöarbete](#)

[Vision och policy för miljöarbetet i Stockholms stift](#)

Svenska kyrkan och Miljödiplomering

Nulägesbeskrivning (= miljöutredning)

- JA och NEJ- frågor

Sju aktiviteter

I

II

III

**IV Kyrkogårdar och
markanläggningar**

V Inköp

VI Transporter och kommunikation

VII Övrig verksamhet

Vision och miljöpolicy

IV Kyrkogårdar och markanläggningar

-miljöaspekter

A. Växtval, markskötsel mm

biologisk mångfald

hårdgjorda ytor

gräsytor

häckar

perenna växter- *vi uppmuntrar gravrättsinnehavaren att välja perenna växter istället för ettåriga*

gräsklipp

höstlöv

gödning

ogräsbekämpning

erfarenhetsutbyte

kompostering

B. Begravningsverksamhet

utsmyckningsblommor

plast

miljöanpassade begravingar –*vi verkar för att fler använder kretsloppsanpassade begravingar*

spridning av miljörekommendationer

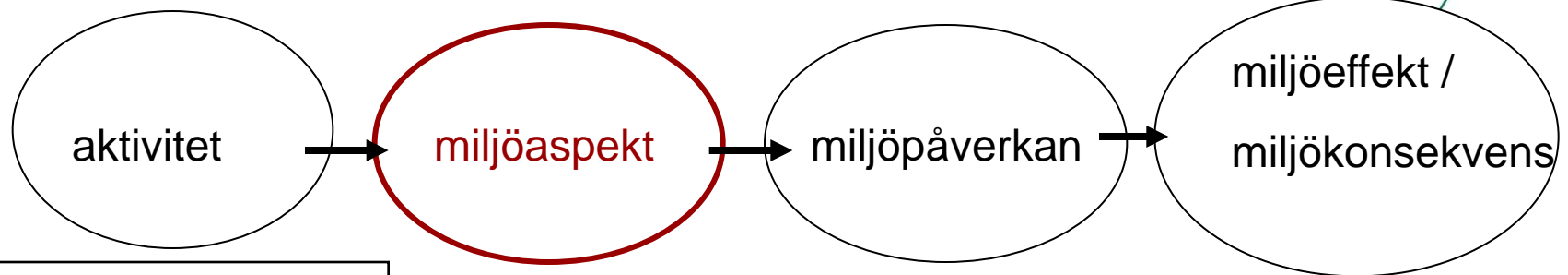
kvicksilverrening

överskottsvärme från krematorieugnar

krematorieprocessen

Miljöaspekt

- de aktiviteter som *kan ha* eller *har* en miljöpåverkan

-skötsel och anläggning
-transporter
-byggnader, admin.
(energi, vatten, avfall)

-
-

MÅL för Partnerskapsprojektet i Alnarp!

- bygga nätverk för studenter, lärare, kyrkogårdsföreträdare/framtida arbetsgivare
- Miljöpåverkan, främst på klimatet, av kyrkogårdsverksamhet
- hela kyrkogårdsverksamheten från växtval till skötsel och maskin användning

Så här tänkte vi!

Vi hoppades att 6-8 studenter på Landskaps- och Trädgårdsprogrammen skulle välja att göra sina enskilda arbeten inom projektet.

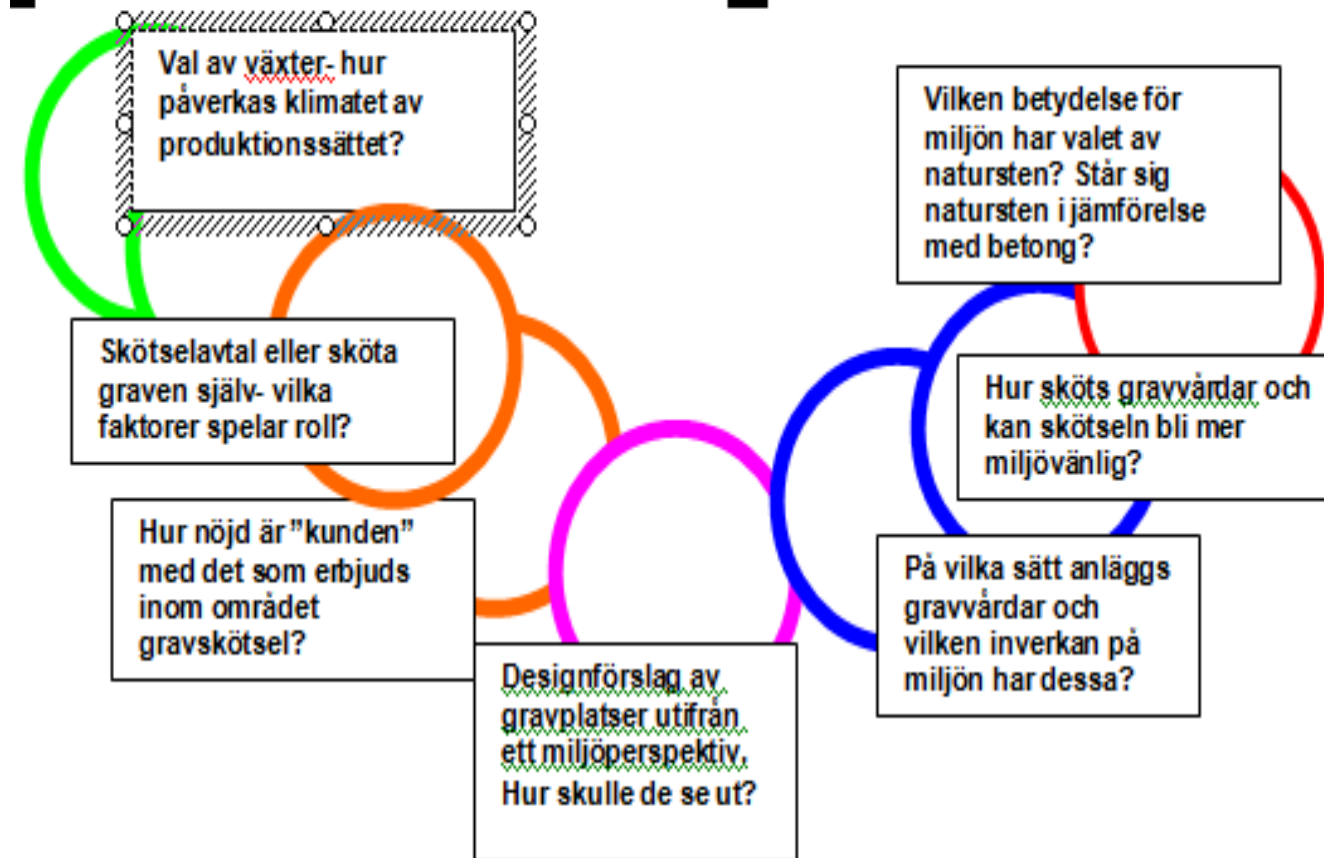
Experthandledare tillfrågades, liksom andra stödpersoner.

Resultaten skulle redovisas skriftligt och i seminarieform, både i SLU:s serie för examensarbeten på webben och i olika branschinriktade publikationer.

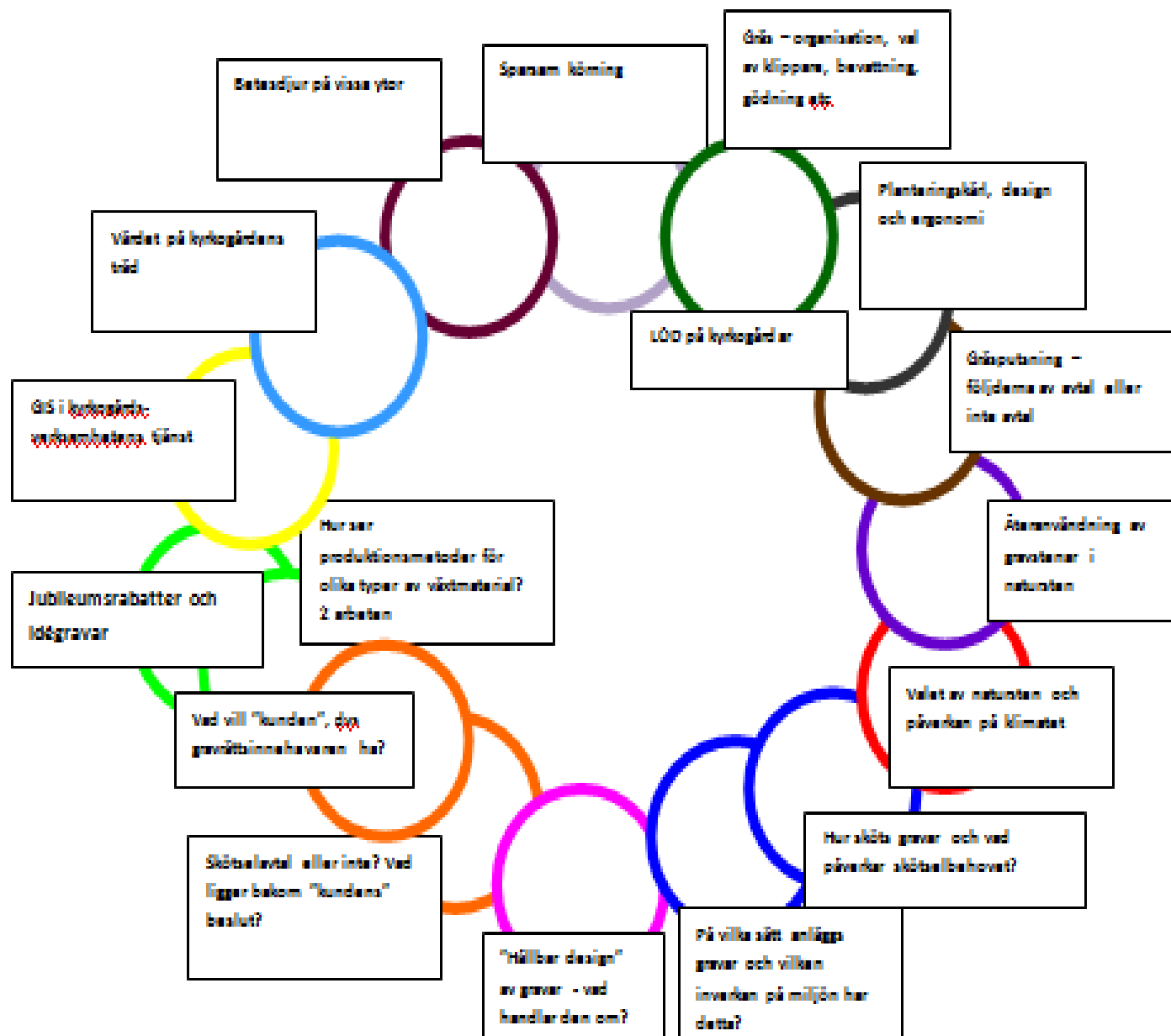

Så här startade det - ringar på vattenytan!

Resultat etapp1: nio uppsatser är klara och sju är på gång

Etapp 2- undertema med ? olika uppslag

Erfarenheter så här långt!

Vi har hittat en bra arbetsmodell!
Förankring viktigt
Idékatalog- inga beställningsarbeten
Höja ribban
Stärka miljökopplingen
Externa kontakter
Publicering

